

Dnro 1697/91/23

5.4.2023

Liikenne- ja viestintäministeriö

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunto

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa työryhmän selvitysluonnoksesta, joka koskee datanhallinta-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa. Tietosuojavaltuutetun toimisto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

1. Oletteko samaa mieltä datanhallinta-asetuksen sisällön kuvauksesta? Vaatiiko jokin kohta mielestänne lisää selvennystä, jotta pystytte soveltamaan datanhallinta-asetusta?

Datanhallinta-asetus on osa Euroopan komission 19.2.2020 julkaiseman datastrategian toimenpiteitä. Komission visiona on luoda yhteinen eurooppalainen data-avaruus ja yhteentoimivat datan sisämarkkinat, joilla EU-lainsäädäntöä voidaan tehokkaasti valvoa ja joissa kaikki datavetoiset tuotteet ja palvelut ovat EU:n sisämarkkinoiden normien mukaisia. Datanhallinta-asetus on ensimmäinen datastrategian konkreettinen toimenpide, jonka tarkoituksena on yhteisen hallintamallin luominen datan saatavuudelle ja käytölle. Datanhallinta-asetuksella pyritään luomaan datan hallinnalle eurooppalaiseen arvopohjaan tukeutuva kehys, jossa eurooppalaisia sääntöjä ja arvoja, erityisesti henkilötietojen suojaa, kuluttajasuojalainsäädäntöä ja kilpailuoikeutta, noudatetaan kaikilta osin.

Tietosuojavaltuutetun toimiston toimivallan ja tehtävien näkökulmasta on olennaista ensin pystyä hahmottamaan tilanteet, joihin datanhallinta-asetusta sovelletaan ja tämän jälkeen tarkastella, onko soveltamisalaan kuuluvassa tilanteessa kyse henkilötietojen käsittelystä. Datanhallinta-asetuksen tekstiä lukiessa on tärkeä ymmärtää, että säädös luo puitteet ja toimintaa koskevan kehysten hyvin erityyppisille tilanteille, joissa kaikissa ei ole kyse henkilötietojen käsittelystä. Datanhallinta-asetuksessa tarkoitettuna ja säännellyn datan käsite on laaja pitäen sisällään sekä henkilötiedot¹ että muut kuin henkilötiedot. Henkilötieto on yksi suojatun datan luokka, jota asetuksessa säännellään, mutta sama sääntely koskee myös esimerkiksi kaupallisen ja tilastollisen luottamuksellisuuden sekä kolmansien osapuolten teollis- ja tekijänoikeuksien piiriin kuuluvia tietoja. Henkilötieto ja henkilötietojen käsittely sekä rekisteröity on määritelty viittaamalla tietosuoja-asetuksen vastaaviin käsitteisiin, jolloin soveltaminen on näiden keskeisten käsitteiden tasolla yhdenmukaista tietosuoja-asetuksen kanssa.

Työryhmän selvityksessä on hyvin tuotu esiin se lähtökohta, että datanhallinta-asetusta on osattava soveltaa yhdessä muun voimassa olevan sääntelyn kanssa, ja ettei datanhallinta-asetuksen sääntelyllä ole tarkoitus millään tavoin rajoittaa tietosuoja-sääntelyn soveltamista tai tietosuojaviranomaisen toimivaltuuksia. Datanhallinta-asetuksen 1 artiklan 3 kohdan mukaan henkilötietojen suojaa koskevaa unionin ja kansallista lainsäädäntöä on sovellettava kaikkiin datanhallinta-asetuksen yhteydessä käsiteltäviin henkilötietoihin. Tilanteessa, jossa datanhallinta-asetuksen

¹ Datanhallinta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvat ne henkilötiedot, jotka eivät kuulu avoimen datan direktiivin soveltamisalaan. Kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvat erityislainsäädännön nojalla *korostetun julkiset henkilötiedot*, kuten julkiset luettelot taloudellisten etujen saajista tai vaalirahoituksen ilmoitusrekisterin tiedot.

säännökset ovat ristiriidassa henkilötietojen suojaa koskevan unionin oikeuden tai unionin oikeuden mukaisesti hyväksytyyn tai kansallisen lainsäädännön säännösten kanssa, on sovellettava asiaan kuuluvaa henkilötietojen suojaa koskevaa unionin oikeutta tai kansallista lainsäädäntöä. Datanhallinta-asetuksella ei myöskään luoda oikeusperustaa henkilötietojen käsittelylle, eikä sillä muuteta tietosuojaa-asetuksessa säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia.

Koska datanhallinta-asetus on luonteeltaan hyvin monenlaista dataa koskevaa ylätason sääntelyä, ei pelkästään sen tekstiä lukemalla ole mahdollista saada riittävää kuvaa kyseessä olevasta toiminnasta tai toimijoiden velvoitteista, vaan on olennaista huomioida, että jos datanhallinta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvaan toimintaan liittyy henkilötietojen käsittelyä, tulee toiminnassa kaikilta osin huomioida tietosuojaa-asetuksen sääntely ja sieltä tulevat reunaehdot. Datanhallinta-asetuksessa ei esimerkiksi tarkemmin avata tai määritellä henkilötietojen käsittelyn rooleja (rekisterinpitäjä, yhteisrekisterinpitäjä, henkilötietojen käsittelijä) tai henkilötietojen käsittelyperustetta kussakin tilanteessa, vaan näitä kysymyksiä on arvioitava tapauskohtaisesti tietosuojaa-asetuksen perusteella. Yhtä lailla kansallinen yleissääntely ja toisaalta sektorikohtainen erityissääntely on henkilötietojen käsittelyn osalta huomioitava. Myös esimerkiksi EU:n terveysdata-avaruutta koskeva asetusehdotus tulee, sen tullessa voimaan, sektorikohtaisena erityissääntelynä täydentämään ja tarkentamaan datanhallinta-asetuksessa annettua kehyssääntelyä.

Työryhmän selvityksessä on jonkin verran avattu datanhallinta-asetuksen suhdetta relevanttiin kansalliseen yleissääntelyyn kuten hallintolakiin, julkisuuslakiin ja tiedonhallintalakiin sekä kartoitettu sektorikohtaista kansallista erityissääntelyä julkisen sektorin tietojen uudelleenkäytöstä, (esim. toisio- ja tilastolaki). Selvityksessä on selkeästi avattu datanhallinta-asetuksen suhdetta julkisuuslakiin ja tuotu esiin tärkeä huomio siitä, ettei datanhallinta-asetus rajoita julkisuuslain ja julkisuusperiaatteen soveltamista samoihin viranomaisen tietoihin, jotka voidaan toisaalta asettaa viranomaisen päätöksellä saataville myös datanhallinta-asetuksen 2 luvun mukaisesti uudelleenkäyttöä varten. Tietosuojavaltuutetun toimisto katsoo, että datanhallinta-asetuksen täytäntöönpanoa koskevassa hallituksen esityksessä tulisi kuitenkin vielä tarkemmin pyrkiä kuvaamaan datanhallinta-asetuksen suhdetta muuhun relevanttiin kansalliseen ja EU-sääntelyyn. Tietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntökehikko on jo nyt monimutkainen kokonaisuus, eikä uusi datanhallinta-asetus paranna tilannetta. Kun lainsäädäntöä aletaan soveltaa, toimijoiden tulisi ymmärtää, mitä velvollisuuksia heille kuuluu riippumatta siitä, mistä sääntelystä ne juontuvat.

Työryhmän selvityksessä on keskitytty erityisesti datanhallinta-asetuksen 2 luvun sääntelyn kuvaamiseen, joka koskee julkisen sektorin hallussa olevien tiettyjen suojatun datan luokkien uudelleenkäyttöä. Työryhmän selvityksessä on selkeästi avattu datanhallinta-asetuksen 2 luvun organisatorista ja asiallista soveltamisalaa, jonka kautta datanhallinta-asetuksen 2 luvun soveltamistilanteet ovat yleisellä tasolla paremmin hahmotettavissa.

Datanhallinta-asetuksen 3 ja 4 luvun osalta, joissa säädetään datan välityspalvelun tarjoajia koskevista edellytyksistä ja data-altruismipohjaisista organisaatioista sekä näiden rekisteröinnistä ja valvonnasta, datanhallinta-asetuksen sisällön kuvaaminen jää työryhmän selvityksessä suppeammaksi. Tämä on toisaalta ymmärrettävää työryhmän

selvitystehtävän rajaus² huomioiden. Tietosuojavaltuutetun toimisto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että erityisesti 3 ja 4 luvun osalta toiminta jää pitkälti toimijoiden oman soveltamisen sekä viranomaisten tulkinnan ja käytännön tilanteiden tapauskohtaisen arvioinnin varaan. Näiden toimijoiden osalta datanhallinta-asetuksella pyritään edistämään suostumukseen perustuvaa datan jakamista, mikä voi koskea myös henkilötietoja. Sen osalta, kun datanhallinta-asetuksen 3 ja 4 luvun mukaiseen toimintaan liittyy henkilötietojen käsittelyä, voi toimijoille olla haasteellista pystyä ymmärtämään ja soveltamaan yhtä aikaa useita monitulkintaisia säädöksiä. Esimerkiksi useisiin datan välityspalveluiden tarjoajille datanhallinta-asetuksen 12 artiklassa ja data-altruismipohjaisille organisaatioille 20-22 artiklassa asetettuihin edellytyksiin on löydettävissä samankaltainen säännös myös tietosuoja-asetuksesta. Näitä yhtäläisyyksiä ja päällekkäisyyksiä olisi tärkeä verrata datanhallinta-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa koskevassa hallituksen esityksessä.

2. Oletteko samaa mieltä nykytilan arvioinneista? Miten datanhallinta-asetus vaikuttaa toimintaanne?

Tietosuojavaltuutetun toimiston tulee valvontatehtävissään huomioida datanhallinta-asetuksesta tuleva sääntely siltä osin kuin arvioitavassa toiminnassa on kyse henkilötietojen käsittelystä. Tietosuojavaltuutetun toimisto valvoo datanhallinta-asetuksen 2 luvun sekä 3 ja 4 luvun mukaisten toimijoiden toimintaa tilanteissa, joissa toimijat käsittelevät henkilötietoa. Tältä osin todettakoon, että jos tiedot on anonymisoitu, kyse ei ole enää henkilötietojen käsittelystä. Pseudonymisoitujen tietojen käsittely on puolestaan edelleen henkilötietojen käsittelyä.

Koska datanhallinta-asetusta ja sen soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa valvoo usea viranomainen, on viranomaisten välinen yhteistyö ja tietojenvaihto keskeisessä asemassa. Datan välityspalveluiden tarjoajien ja data-altruismipohjaisten organisaatioiden valvonnan osalta viranomaisten yhteistyöstä on yleinen säännös datanhallinta-asetuksen 13(3) ja 23(3) artikloissa. Niissä korostetaan viranomaisten välistä vahvaa yhteistyötä ja tietojen vaihtoa tehtävien hoidossa sekä datanhallinta-asetuksen mukaan tehtyjen päätösten johdonmukaisuuden varmistamista. Datanhallinta-asetuksen johdanto-osan kappaleissa 44 ja 51 todetaan, että datan välityspalveluja varten nimettyjen sekä data-altruismipohjaisten organisaatioiden rekisteröinnin suhteen toimivaltaisten viranomaisten valtuudet ja toimivalta eivät saisi vaikuttaa tietosuojaviranomaisten toimivaltuuksiin. Kaikissa kysymyksissä, jotka edellyttävät tietosuoja-asetuksen noudattamisen arviointia, toimivaltaisen viranomaisen olisi *tarvittaessa* pyydettävä lausunto tai päätös tietosuojavaltuutetulta.

Tietosuojavaltuutetun toimisto katsoo, että johdanto-osan kappaleissa 44 ja 51 todettua olisi hyvä kansallisesti täsmentää, jos se on kansallisen liikkumavaran puitteissa mahdollista. Kappaleissa todetun perusteella ei ole selvää, mitä sanotulla tarkoitetaan. Viitataan *ilmaisulla "tarvittaessa"* esimerkiksi siihen, että toimivaltainen viranomainen

² Työryhmän selvityksen sivulla 10 on avattu selvityksen sisällön suhdetta datanhallinta-asetuksen sisältöön ja todettu, että selvityksessä on keskitytty niihin säännöksiin, jotka koskevat julkista sektoria, koska työryhmän tehtävänä on ollut tukea ministeriöitä datanhallinta-asetuksen täytäntöönpanossa. Selvityksen ulkopuolelle on rajattu 3 ja 4 luvun datan välityspalveluiden ja data-altruismipohjaisten organisaatioiden toimintaa koskevat säännökset muilta osin kuin niitä koskevien viranomaistehtävien osalta.

voisi oman harkintansa mukaan pyytää lausuntoa tai päätöstä tietosuojavaltuutetun toimistolta sellaisessa asiassa, joka selkeästi kuuluu tietosuojavaltuutetun toimivaltaan ja sen arvioitavaksi. Jos kyse on selkeästi tietosuojavaltuutetun toimiston toimivaltaan kuuluvasta asiasta, tulee asia lähtökohtaisesti siirtää hallintolain mukaisesti toimivaltaiselle viranomaiselle eli tietosuojavaltuutetun toimistolle, joka voisi asian siirtämisen jälkeen itse arvioida, minkälaisia toimenpiteitä kyseinen asia edellyttää. Tietosuojavaltuutetun toimistolla on toimivaltansa ja asiantuntemuksensa perusteella parhaat edellytykset arvioida tietosuojakysymyksiä, eikä tietosuojavaltuutetun toimivaltaan kuuluvia kysymyksiä tai tarvetta niiden arvioinnille, voi jättää toisen viranomaisen päätettäväksi. Se, miten viranomaisten välinen yhteistyö on järkevintä hoitaa, riippuu kuitenkin kyseessä olevasta tapauksesta. Myös esimerkiksi lausunnon pyytäminen tai muunlainen tietojenvaihto viranomaisten välillä voinee tietyissä pienemmissä tietosuojaan ja tietosuojasääntelyn tulkintaan liittyvissä kysymyksissä olla riittävää. Tietosuojavaltuutetun toimisto katsoo, että datanhallinta-asetuksen täytäntöönpanoa koskevaan hallituksen esitykseen olisi hyvä pystyä vielä selkeyttämään ja avaamaan tarkemmin viranomaisten välistä yhteistyötä ja tilanteita, joiden arviointiin voi liittyä päällekkäisyyksiä toimintaa valvovien viranomaisten tehtävien osalta.

Tämä on tärkeää myös siitä näkökulmasta, että luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat datanhallinta-asetuksen 27 artiklan mukaan tehdä valituksen toimivaltaiselle viranomaiselle datan välityspalvelun tarjoajien ja data-altruismipohjaisten organisaatioiden toiminnasta missä tahansa datanhallinta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvassa asiassa. Toimivaltaisen viranomaisen tekemästä päätöksestä on mahdollisuus edelleen valittaa, joka Suomessa tapahtuu hallintoprosessin mukaisesti tekemällä valitus hallinto-oikeuteen. Erityisesti sen tyyppisissä asioissa, joissa asian ratkaiseminen edellyttää päätöstä ja ratkaistava oikeudellinen kysymys liittyy keskeisesti henkilötietojen käsittelyyn, asian käsittely tulisi siirtää tietosuojavaltuutetun toimistolle.

Työryhmän selvityksen mukaan datanhallinta-asetuksen 3 ja 4 luvun mukaisten organisaatioiden ilmoitus-, rekisteröinti- ja valvontatehtävää hoitaisi asetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena Liikenne - ja viestintävirasto. Tietosuojavaltuutetun toimisto pitää liikenne ja viestintävirastoa sopivana tahona hoitamaan näiden organisaatioiden rekisteröinti- ja valvontatehtäviä. Tietosuojavaltuutetun toimisto yhtyy työryhmän selvityksen sivulla 69 esittämään näkemykseen siitä, ettei tietosuojavaltuutetun toimiston tehtävänkuvaan sovi datanhallinta-asetuksen mukaisena toimivaltaisena viranomaisena eli rekisteri- ja valvontaviranomaisena toimiminen, koska tällainen tehtävä muuttaisi tietosuojavaltuutetun toimiston tehtävänkuvaa periaatteellisella tavalla, ulottaen sen tehtävät myös muuhun kuin henkilötietojen käsittelyn valvontaan. Tietosuojavaltuutetun toimiston tehtäviin ei ole myöskään kuulunut elinkeinonharjoittajien rekisteröintitehtäviä.

Datanhallinta-asetuksen 14 ja 24 artikloissa säädetään toimivaltaisen viranomaisen mahdollisuudesta antaa lievempiä hallinnollisia seuraamuksia, mutta kansallisen liikkumavaran piiriin jää täydentävä menettelysääntely sekä taloudellisten seuraamusten tarkempi määrittely. Työryhmän selvityksessä on arvioitu, että kansallisesti voitaisiin säätää myös toimivaltaisen viranomaisen antamasta hallinnollisesta seuraamusmaksusta tilanteissa, joissa datanhallinta-asetuksen 3 lukua rikotaan. Esityksessä on arvioitu tällaisen

seuraamusmaksun sopivaksi määräksi jalkineiden ja tekstiilien vaatimustenmukaisuudesta annetussa laissa (262/2022) säädetyn markkinavalvonnan seuraamusmaksun mukainen taso (300-3000 euroa), ja arvioitu kyseisen seuraamusmaksun vähäisemmän rahamäärän olevan oikeasuhtainen datanhallinta-asetuksen mukaisen seuraamusmaksun kanssa. Työryhmän selvityksen sivulla 80 on alustavasti rajattu datanhallinta-asetuksen 4 luvun mukaiset data-altruismipohjaiset organisaatiot datanhallinta-asetuksen mukaisen seuraamusmaksusääntelyn ulkopuolelle, koska niitä koskeva seuraamusmaksusääntely ei näyttäydy välttämättömältä. Tätä on perusteltu sillä, että ne käsittelevät toiminnassaan henkilötietoa, joten seuraamusmaksujen määrääminen tapahtuisi suoraan tietosuojasetuksen ja tietosuojalain mukaisesti.

Tietosuojavaltuutetun toimiston näkemyksen mukaan työryhmän selvityksen perustelut datanhallinta-asetuksen mukaisen hallinnollisen seuraamusmaksun säätämiseksi ovat lähtökohtaisesti hyvät ja niissä on jo tehty alustavaa arviointia perusoikeusrajoituksilta edellytettävien vaatimusten täyttymisestä.³ Tietosuojavaltuutetun toimisto katsoo, että siltä osin kuin 3 ja 4 luvun mukaiset toimijat käsittelevät toiminnassaan henkilötietoa, hallinnollisen seuraamusmaksun määrääminen tulee tapahtua tietosuojasetuksen ja tietosuojalain mukaisessa menettelyssä. Työryhmän selvityksessä datanhallinta-asetuksen 4 luvun mukainen toiminta on rajattu ehdotettavan seuraamusmaksusääntelyn ulkopuolelle, sillä perusteella, että data-altruismissa on kyse henkilötietojen käsittelystä. Tietosuojavaltuutetun toimisto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että datanhallinta-asetuksen data-altruismia koskevissa säännöksissä ja johdanto-osan perustelukappaleissa viitataan myös muihin kuin henkilötietoihin (esim. 20 ja 21 artiklat sekä johdanto-osan perustelukappaleet 45 ja 46), joten myös 4 luvun mukaisen toiminnan osalta tulisi arvioida tarvetta hallinnollisesta seuraamusmaksusta säätämiseksi muiden kuin henkilötietojen käsittelyyn liittyvien rikkomusten osalta. Lähtökohtaisesti toimijoiden tekemät vakavimmat rikkeet liittyvät henkilötietojen käsittelyyn, jolloin on selkeää, että tietosuojavaltuutetun toimisto käsittelee asiaa, ja arvioisi mahdollisen seuraamusmaksun määräämisen edellytyksiä. Datanhallinta-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa koskevassa hallituksen esityksessä olisi kuitenkin hyvä avata esimerkein myös niitä tilanteita, jotka eivät koske henkilötietojen käsittelyä, ja joista siis toimivaltainen viranomainen määräisi hallinnollisen seuraamusmaksun.

Tietosuojasetuksen ja tietosuojalain mukainen hallinnollinen seuraamusmaksu on työryhmän selvityksessä nostettu esiin kaksoisrangaistavuuden kiellon näkökulmasta, koska datanhallinta-asetuksen vastainen toiminta, josta liikenne- ja viestintävirasto voisi mahdollisesti määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun, voi olla myös tietosuojasetuksen vastaista toimintaa. Selvityksen sivulla 83 on katsottu, että kaksoisrangaistavuuden ongelma voitaisiin poistaa antamalla etusija tietosuojasetuksen sääntelylle ja toteuttaa esimerkiksi siten, että ”säädetään, että seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos tietosuojavaltuutettu selvittää samaa asiaa tai jos se on määrännyt samasta asiasta

³ Työryhmän selvityksen sivulla 78 on todettu, että koska rangaistusluonteisissa hallinnollisissa seuraamusmaksuissa on kyse perusoikeusrajoituksesta, on niiltä osin kuin kansallista liikkumavaraa on, sääntelyn täytettävä muun muassa välttämättömyyden, hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimukset.

seuraamusmaksun”. Tämän osalta tietosuojavaltuutetun toimisto toteaa, että tietosuojaviranomaisen toimivalta ja mahdollisuus määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu ei ole riippuvainen siitä, onko asiaa vielä saatettu tietosuojavaltuutetun toimistossa vireille vai ei, vaan kyse on sen arvioinnista, onko asia ylipäänsä sellainen, että se liittyy henkilötietojen käsittelyyn ja että, siitä voisi tosiasiallisesti määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun. Jos kyse on sellaisesta henkilötietojen käsittelyyn liittyvästä asiasta, jossa kynnys seuraamusmaksun määräämiselle lähtökohtaisesti ylittyy, on kyse jo hyvin vakavasta tietosuojarikkomuksesta, ja tällainen asia tulee aina saattaa vireille tietosuojavaltuutetun toimistossa.

Datanhallinta-asetuksen kansallista täytäntöönpanoa koskevassa hallituksen esityksessä olisi hyvä avata tarkemmin viranomaisten välistä yhteistyötä myös sen osalta, miten liikenne- ja viestintäviraston ja tietosuojavaltuutetun toimiston menettelyt olisivat sidoksissa toisiinsa. Toimivaltaisella viranomaisella on datanhallinta-asetuksen 14 artiklan mukaan velvollisuus seurata ja valvoa, että datanvälityspalvelun tarjoajat noudattavat 3 luvun vaatimuksia. Jos toimivaltainen viranomainen toteaa, ettei palveluntarjoaja täytä yhtä tai useampaa vaatimuksista, sen on ilmoitettava tästä palveluntarjoajalle ja annettava tälle mahdollisuus esittää näkemyksensä 30 päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta. Toimivaltaisella viranomaisella on myös valtuudet vaatia vaatimuksen rikkomisen lopettamista kohtuullisen määräajan kuluessa tai vakavassa rikkomustapauksessa välittömästi, ja toteutettava aiheelliset ja oikeasuhteiset toimenpiteet vaatimusten noudattamisen varmistamiseksi. Tältä osin toimivaltaisilla viranomaisilla olisi tarvittaessa toimivalta määrätä myös taloudellisia seuraamuksia, vaatia lykkäystä datan välityspalvelun tarjoamisen aloittamiselle tai keskeyttämiselle, kunnes palvelun ehtoja on muutettu toimivaltaisen viranomaisen pyytämällä tavalla sekä vaatia datan välityspalvelun tarjoamisen lopettamista, jos vakavia tai toistuvia rikkomisia ei ole korjattu ennakoilmoituksesta huolimatta.

Miten esimerkiksi hoidettaisiin tilanne, jossa datanvälityspalvelun tarjoaja ei noudattaisi sille datanhallinta-asetuksen 12 artiklassa säädettyjä vaatimuksia ja vaatimuksen rikkominen liittyisi henkilötietojen käsittelyyn? Tietosuojavaltuutetun toimistolla on jo oman toimivaltansa nojalla mahdollisuus määrätä käsittelykielto tietosuoja-asetuksen vastaiselle tietojen käsittelylle ja se voi määrätä rekisterinpitäjän saattamaan käsittelytoimet tietosuoja-asetuksen mukaisiksi. Miten tämä suhteutuisi toimivaltaisen viranomaisen 14 artiklan mukaisiin toimivaltuuksiin ja esimerkiksi toimijan poistamiseen sen rekisteristä? Työryhmän selvityksessä on todettu, että EU-oikeuden vaatimusta toiminnan lopettamisesta voisi edeltää seuraamusmaksun määrääminen. Johtaisiko esimerkiksi seuraamusmaksun määrääminen automaattisesti toiminnan lopettamiseen ja toimijan poistamiseen rekisteristä?

Datan välityspalveluiden tarjoajien sekä data-altruismipohjaisten organisaatioiden ilmoitus – ja rekisteröintimenettelyn osalta on myös yleisesti todettava, että menettelyt ovat lähinnä

muodollisia toimijoiden perustietojen⁴ arviointeja, joka etenkin datan välityspalvelun tarjoajien osalta on myös tapahduttava hyvin lyhyessä ajassa (viikon kuluessa ilmoituksen lähettämisestä). Tämän jälkeen välityspalvelun tarjoaja saa oikeuden tarjota datan välityspalveluja kaikissa jäsenvaltioissa, ja voi käyttää viestinnässään nimitystä ”unionissa tunnustettu datan välityspalvelujen tarjoaja” ja saa oikeuden yhteisen tunnuksen käyttämiseen. Menettelyllä toimija saa esimerkiksi rekisteröityjen suuntaan ns. luotettavan toimijan leiman. Tietosuojavaltuutetun toimisto toteaa, että koska toimijoiden ilmoitus ja rekisteröintimenettelyihin ei liity henkilötietojen käsittelyn osalta ennakolta tehtävää arviointia, korostuvat toimijoiden veloitteet vaikutustenarvioinnin tekemisestä sekä mahdollisen ennakkokuulemisen pyytämisestä tietosuojavaltuutetun toimistolta, jos kyseessä olevaan toimintaan liittyy korkeariskistä henkilötietojen käsittelyä.

Tietosuojavaltuutetun toimiston näkemyksen mukaan datanhallinta-asetukseen perehtyminen uutena sääntelynä ja osana laajempaa niin sanottujen *Big Five-säädösehdotusten* pakettia, edellyttää myös tietosuojavaltuutetun toimistossa uutta erityisosaamista, jonka vuoksi tarvitaan asiantuntijoita perehtymään tähän kokonaisuuteen. Oletettavasti datanhallinta-asetuksen myötä, sen soveltamisalaan kuuluvat toimijat ja toiminta kentällä lisääntyy, joka voi näkyä tietosuojavaltuutetun toimiston työmäärän kasvamisena, kun näitä toimijoita valvotaan. Jos toimijoiden toimintaan liittyy korkeariskistä henkilötietojen käsittelyä, tämä voi näkyä tietosuojavaltuutetun toimistossa TSA 36 artiklan mukaisina ennakkokuulemispyyntöinä. Datanhallinta-asetus voi näkyä tietosuojavaltuutetun toimiston työssä myös esimerkiksi lisääntyvinä tietoturvaloukkausilmoituksina tämän tyyppisestä toiminnasta. Koska datanhallinta-asetusta ja sen soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa valvoo useampi viranomainen, vaikuttaa sääntely tietosuojavaltuutetun toimistoon myös viranomaisten välisen koordinointi- ja yhteistyön lisääntymisenä

3. Vapaamuotoiset huomiot selvityksestä

Tietosuojavaltuutetun toimistolla ei ole työryhmän selvityksestä muuta lausuttavaa.

Lausunnon antaja: Tietosuojavaltuutettu Anu Talus ja asian esittelijä ylitarkastaja Riina Laitainen

---

⁴ Datan välityspalvelun tarjoajia koskevan ilmoituksen tulee sisältää tiedot esim. palvelun tarjoajan nimestä ja yhteystiedoista, omistusrakenteesta, päätoimipaikan osoitteesta, julkisesta verkkosivusta sekä kuvaus tarjottavasta palvelusta.